BIBLIOTEKARZ PODLASKI
2/2021 (LI)
<https://doi.org/10.36770/bp.617>
ISSN 1640-7806 (print) ISSN 2544-8900 (online)
www.bibliotekarzpodlaski.pl

Jarosław Ławski*

Uniwersytet w Białymstoku, Polska / University of Białystok, Poland

ORCID: 0000-0002-1167-5041

Jubileusz 70. urodzin Jana Leończuka, Białystok, 24 czerwca 2020 r. Sprawozdanie

Celebrating the 70th Birthday of Jan Leończuk,
Białystok, 24 June 2020. Report

Jan Leończuk (ur. 24 czerwca 1950 w Łubnikach) to niewątpliwie jedna z najwyrazistszych postaci kultury polskiej na Podlasiu: poeta, prozaik, wieloletni dyrektor Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego, autorytet życia literackiego. Debiut Leończuka w latach 70. XX wieku odbił się szerokim echem w ówczesnej poezji polskiej, recenzowany był przez najważniejszych krytyków epoki¹. Pięćdziesiąt lat pracy (1970–2020) ugruntowało pozycję Leończuka w życiu literackim i kulturalnym. Twórcę kilkakrotnie fetowano jubileuszami, uczczono potężną 972-stronicową księgą zatytułowaną *Bibliotheca mundi*², a na końcu, na swe 70. urodziny, poeta otrzymał dary szczególne.

* Jarosław Ławski – prof. dr hab., kierownik Katedry Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku. Autor wielu książek, m.in. *Mickiewicz – Mit – Historia. Studia* (Białystok 2010); *Miłosz: „Kroniki” istnienia. Sylwy* (Białystok 2014).

¹ Zob. J. Leończuk, *Rachunek*, Białystok 1973; tegoż, *Żalnik*, Olsztyn 1979; tegoż, *Duszna noc*, Wrocław 1981.

² *Bibliotheca mundi. Studia bibliologiczne ofiarowane Janowi Leończukowi*, red. J. Ławski, Ł. Zabielski, Białystok 2016, ss. 972.

24 czerwca 2020 roku zorganizowano okazały Jubileusz 70-lecia Jana z Łubnik pod Zabłudowem. Kulminacyjnym punktem Jubileuszu była uroczystość w auli Książnicy Podlaskiej (przypomnijmy, że to z inicjatywy Leończuka Bibliotekę Wojewódzką przekształcono w Książnicę Podlaską). Jej momentem szczególnym była prezentacja dwóch ogromnych tomów *Poezji zebranych* Jana Leończuka, opracowanych i poprzedzonych wstępami przez Jarosława Ławskiego i Dariusza Kuleszę³. Publikowane tomy otwierają zupełnie nową Serię Naukową „Pisarze Podlasia i Kresów”, w której w kolejności ukażą się poezje zebrane Wiesława Kazaneckiego i pisma literackie Aleksandry Nowackiej.

Uroczyste posiedzenie odbyło się bez udziału Jubilata, od kilku lat przykutego chorobą do łóża. Odbyło się też w szczególnych warunkach pandemii koronawirusa. Zdecydowano się jednak na tradycyjne spotkanie, a nie wydarzenie online. Miało więc ono specyficzny kształt: ograniczono liczbę gości, którzy w maseczkach siedzieli w półtorametrowych odstępach.

Była to uroczystość niezwykle udana – także dlatego, że miłośnicy literatury spragnieni byli spotkania na żywo. Jubileusz Jana Leończuka zorganizowały wspólnie: Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego, Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku, Polskie Radio Białystok, a patronat medialny sprawowały „Kurier Poranny”, TVP3 Białystok i „Gazeta Wyborcza” w Białymstoku.

Uroczystość o 14.30 rozpoczęła dyr. Jolanta Gadek, która powitała gości i przedstawiła sylwetkę Jubilata w Galerii Parter Książnicy Podlaskiej, gdzie odbył się wernisaż fotografii Anny Worowskiej „Radość życia”. Autorka pięknych zdjęć podlaskich krajobrazów i przyrody po krótkim przemówieniu poprosiła red. Krzysztofa Kurianiuka o zabranie głosu, odczytanie fragmentu prozy Leończuka z tomu o Zabłudowie⁴. Wśród gości wernisażu wymienimy: dr Martę Białobrzeską, red. Andrzeja Kalinowskiego, dr hab. Krzysztofa Korotkicha, dr Zofię Redlarską-Olek, red. Dorotę Sokołowską, mgra Bernarda Zabielskiego, ks. dra Dariusza Wojteckiego, panią Bogusławę Wencław i prof. Dariusza Kuleszę.

³ J. Leończuk, *Poezje zebrane*, T. I: 1970–1997, wstęp J. Ławski, red. naukowa J. Ławski, D. Kulesza, współpraca red. M. Olesiewicz, Białystok 2020, ss. 553; T. II: 1998–2019, wstęp D. Kulesza, red. J. Ławski, D. Kulesza, współpraca red. M. Olesiewicz, Białystok 2020, ss. 788.

⁴ Zob. *Ziemia Zabłudowska. Legenda – Historia – Przyroda*, fot. A. Worowska, teksty i red. J. Leończuk, Białystok 2014.

Jubileusz urodzin Jana Leończuka, otwarcie wydarzenia przez dyr. Jolantę Gadek,
fot. B. Maleszewska-Oksztol

Po wernisażu rozpoczęła się w auli na VI piętrze część właściwa Jubileuszu, którą poprowadził Dominik Sołowiej. Odczytano listy gratulacyjne, m.in. od europosła Krzysztofa Jurgieła i Marszałka Województwa Podlaskiego Artura Kosickiego⁵.

Z kolei głos zabrał prof. Jarosław Ławski, inicjator wydania *Poezji zebranych* Jana Leończuka. Podziękował on w sposób szczególny osobom zaangażowanym w wydanie obu tomów: Żonie poety, Barbarze, która wspierała wydawców; władzom miasta Zabłudowa, które wsparły edycję finansowo, reprezentowanym przez pana Wiesława Dąbrowskiego; śp. panu Markowi Olesiewiczowi, regionaliście i poecie z Knyszyna, komputerowo redagującemu najpierw to dzieło (śp. Marek Olesiewicz zginął tragicznie w 2018 roku w wypadku drogowym)⁶. Edytor wskazał na zasługi członków Komitetu Naukowego Edycji *Poezji zebranych* Jana Leończuka: Józefa Zenona Budzińskiego – poety, przyjaciela Jubilata, Państwa Grażyny i Ireneusza Da-

⁵ Zabrakło na uroczystości przedstawicieli miasta Białystok, prezydenta Białegostoku. A przecież Jan Leończuk to trzykrotny Laureat Nagrody Literackiej Prezydenta Miasta Białegostoku im. Wiesława Kazaneckiego w 1991, 1996, 2010 roku.

⁶ Zob. M. Olesiewicz, *Poezja Jana Leończuka w oczach krytyki literackiej. Rekonesans*, [w:] *Bibliotheca mundi...*, dz. cyt., s. 91–113.

widowiczów – przyjaciół, dyr. Jolanty Gadek – następczyni Jana Leończuka w kierowaniu Książnicą, dr hab. Anny Janickiej, prof. UwB – zaprzyjaźnionej z Leończukami badaczki literatury, prof. Dariusza Kuleszy – redaktora i autora wstępu, red. Mariusza Śliwowskiego – wydawcy i przyjaciela pisarza, dr Anny Worowskiej – biologa i znakomitego fotografa, dra Łukasza Zabielskiego – kierownika Działu Naukowego, który w Książnicy Podlaskiej mógł kształtować swój warsztat edytora dzięki zainicjowanej przez Leończuka edycji *Pism rozproszonych* Zygmunta Glogera, dra hab. Krzysztofa Korotkicha – badacza, współpracownika Jubilata.

Prof. Ławski przypominał zasługi Poety⁷, lecz nade wszystko wskazał na pożytki płynące z zebrania wszystkich znanych wierszy Leończuka. Podkreślił, że taka edycja – o ściśle naukowym charakterze – jest swoistym przełamaniem niemocy lokalnych środowisk, gdzie tak wielu aspiruje do palmy pierwszeństwa, iż zazwyczaj nikt nie jest w stanie uczynić kroku oddalającego kompleks prowincjonalności. Kompleks ów przełamuje osobliwy „list do przyszłości”, jakim są poezje zebrane każdego liryka. Na początku i końcu laudacji mówca zwrócił się bezpośrednio do Poety, posyłając Mu, jak mówił, „dwa dobre duchy: poezji i naszej modlitwy”. Przekazał też na ręce siostrzenicy poety gorące pozdrowienia autorowi *Żalnika* i jego Rodzinie.

Następnie głos zabrał przyjaciel-liryk Józef Zenon Budziński, podkreślając w emocjonalnych słowach dobroć Jubilata. Red. Krzysztof Kurianiuk wspominał radiowe dzieje *Zapisków* Leończuka. W przerwach między wystąpieniami wiersze poety czytał Eligiusz Buczyński (z tomu *Za horyzontem*, Białystok 1986). Uczestnicy spotkania wysłuchali teledysku z muzyką do słów Leończuka rapowego artysty Lukasyo, a także obejrzeli fragmenty filmu Bożeny Bednarek pt. *Spotkanie z Janem Leończukiem*. Na końcu spotkania o głos poprosił twórca Ludowy Zbigniew Nasiadko, który wzruszająco zaśpiewał *a capella* wiersz Leończuka, nagrodzony wielkimi brawami.

⁷ Jan Leończuk przekształcił Bibliotekę Wojewódzką w nowoczesną Książnicę, zdobył dla niej i utrzymał statut biblioteki naukowej otrzymującej egzemplarz obowiązkowy, powołał i przekształcił „Bibliotekarza Podlaskiego” w nowoczesne pismo naukowe z listy MNiSW, redagował almanach „Epea”, zainicjował wydawanie *Pism rozproszonych* Zygmunta Glogera i licznych monografii naukowych, uruchomił „Środy Literackie”, powołał Dział Naukowy Książnicy, nawiązał współpracę z bibliotekami Wilna, Kłajpedy, Grodna, Mińska, Lwowa. Za swe zasługi literackie otrzymał w 2003 roku Ogólnopolską Nagrodę Literacką im. Franciszka Karpińskiego.

Eligiusz Buczyński (Książnica Podlaska) czyta wiersze Jubilata,
fot. B. Maleszewska-Oksztol

Na sali spotkaliśmy podczas Jubileuszu między innymi pana Mirosława Bielawskiego (Polskie Radio Białystok), prof. Violetę Wejs-Milewską z mężem Edwardem, dra Łukasza Zabielskiego, red. Dorotę Sokołowską.

Po uroczystości, część gości udała się do Kościoła pw. Św. Kazimierza Królewicza, gdzie o godz. 18.00 odprawiono mszę św. w intencji Jubilata. Po mszy wysłuchano recytalu organowego prof. Józefa Kotowicza oraz recytacji wierszy Leończuka w wykonaniu dziennikarzy radiowych: Doroty Sokołowskiej i Krzysztofa Kurianiuka.

Wypada podkreślić z uznaniem, że (z wyjątkiem władz miasta Białegostoku) Jubileusz Jana Leończuka spotkał się z nadzwyczajnym odzewem różnych środowisk kulturalnych, społecznych, dziennikarskich i politycznych, które połączyło uznanie dla dokonań Wybitnej Osobowości.

Polskie Radio Białystok wyemitowało (26.06, 9.00–13.00) *Cztery opowieści o Jubileacie*, TVP Białystok reportaż Alicji Grzechowiak *Jan z Łubnik* (24.06, 14.40), zaś PR Białystok audycję Doroty Sokołowskiej *Jan 70* (24.06, 17.15 i 22.15). W lokalnej „Gazecie Wyborczej” ukazał się artykuł Moniki Żmijewskiej *Zapiśniki, frazy i tęsknoty pana Jana. Jubileusz Jana Leończuka* (19.06.2020). „Kurier Poranny” informował o wszystkim obszernie piórem

Jarosław Ławski, *Jubileusz 70. urodzin Jana Leończuka...*

Uczestnicy Jubileuszu urodzin Jana Leończuka, od lewej: Krzysztof Kurianiuk, prof. Anna Janicka, prof. Jarosław Ławski, dyr. Jolanta Gadek, dyr. Dorota Łuckiewicz; fot. B. Maleszewska-Oksztolf

Jerzego Doroszkiewicza w artykule *Jan Leończuk 24 czerwca będzie obchodził 70. urodziny. Jana z Łubnik świata przywracanie. W 70. urodziny poety i piszących przyjaciela* (22.06.2020). Krystyna Konecka, poetka i dziennikarka, uczciła Jubilata *Jubileuszem Jana Leończuka* (Pisarze.pl, 23.06.2020)⁸. Wszystkie media lokalne uhonorowały Dobrego Człowieka z Łubnik. Artykuł autorstwa prof. Zbigniewa Chojnowskiego poświęcony jego *Poezjom zebranym* ukazał się w „Nowych Książkach”⁹.

Można powiedzieć, że zaczęło się przywracanie miejsca w polskiej kulturze (a nie tylko kulturze „regionalnej”) Poecie, który świadomie wybrał na początku XXI stulecia strategię wycofania się z życia literackiego. Wybrał kontemplację istnienia.

⁸ Dodajmy, że o święcie Jana z Łubnik informowały: wrotapodlasia.pl (*Potrójne święto Jana Leończuka*; 24.06.2020); www.radio.bialystok.pl (*70 lat Jana Leończuka*, 24.06.2020); podlaskiesenior.pl (*Poetyckie zadziwienienia nad światem Jana Leończuka*, 24.06.2020).

⁹ Z. Chojnowski, *Liryczny zawrót głowy*, „Nowe Książki” 9/2020.

*

Wraz z Krzysztofem Korotkicem odwiedziliśmy Jana z Łubnik następnego dnia (25.06) tuż po południu. W Łubnikach jak zawsze śpiewały ptaki, dwa wielkie koty przywitały nas na ganku domu. Odeszły w przeszłość pamiętne uczty na św. Jana odbywające się w domu obok wypełnionym rzeźbami i obrazami ludowych artystów. Jan, przykuty do łoża, wspierany przez żonę Barbarę, patrzył na nas tymi samymi oczami pełnymi dobra i rozumienia.

Zapytany, czy wiersze przychodzą jeszcze do niego, z radością odszepnął: „Już nie...”.